

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

ТЕХНОЛОГІЧНА (ВИРОБНИЧА) ПРАКТИКА

Програма та методичні рекомендації
для студентів денної та заочної форми навчання
спеціальності 242 «Туризм»

Харків – 2019

УДК 338.48:378.091.33-027.22

Т 52

Рецензенти:

Колупасєва І.В., доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри міжнародних економічних відносин та фінансів Харківського торговельно-економічного інституту КНТЕУ

Шкодїна І.В., доктор економічних наук, доцент, професор кафедри міжнародного бізнесу та економічної теорії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна

*Затверджено до друку рішенням Науково-методичної ради
Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна
(протокол № 4 від 26 березня 2019 р.)*

Технологічна (виробнича) практика: програма та методичні рекомендації для студентів спеціальності 242 «Туризм» / укл. Г. І. Гапоненко, В. В. Баранова. – Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2019. – 25 с.

Видання містить програму технологічної практики: мету, завдання та зміст, розкриває різноманітні аспекти проведення практики, містить методичні рекомендації для студентів денної та заочної форми навчання з питань її проходження та оформлення звітних документів. Методичні рекомендації розроблені для студентів спеціальності «Туризм».

УДК 338.48:378.091.33-027.22

© Харківський національний університет
імені В.Н. Каразіна, 2019
© Гапоненко Г.І., Баранова В.В., укладачі, 2019

ЗМІСТ

1.	Загальні положення	4
2.	Зміст практики	7
3.	Організація практики	14
4.	Оформлення та надання звітності про проходження технологічної (виробничої) практики	16
5.	Підведення підсумків технологічної (виробничої) практики	18
6.	Критерії оцінювання звітності технологічної (виробничої) практики	19
7.	Рекомендована література.	21
	Додатки	23

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Відповідно до Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах № 161 від 02.06.1993 р., Положення про проведення практики студентів Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна №0202-1/145а від 04.04.2018 р. та згідно до Навчального плану, у шостому семестрі студенти спеціальності 242 «Туризм» денної та заочної форм навчання проходять технологічну (виробничу) практику. Вона є логічним продовженням навчальних курсів, що розглядають питання організаційної, планово-економічної, маркетингової та управлінської діяльності підприємств туристичної індустрії.

Головною метою технологічної (виробничої) практики є: поглиблення та закріплення студентами теоретичних знань і набуття необхідних практичних навичок і досвіду роботи в галузі управлінської, планово-економічної, маркетингової діяльності, опанування організаційно-технологічними процесами, що відбуваються на туристичних підприємствах; набуття професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретних ситуацій, що виникають на попередньо вказаних підприємствах в сучасних умовах.

Одним із головних етапів у технологічній (виробничій) практиці є ознайомлення студентів з функціональними обов'язками службових осіб з профілю професійної діяльності, їх функціями, правами та обов'язками у відповідних підприємствах туристичної індустрії: здобуття професійних навичок на посадах, відповідно до фахового спрямування та освітньо-кваліфікаційного рівня, технології виконання основних організаційно-технологічних процесів, які здійснюються на підприємстві певного типу та організаційно-правової форми господарювання.

Для студентів заочної форми навчання застосовується технологія імітаційного моделювання, яка надає значних можливостей для вирішення завдань комплексної професійної підготовки майбутніх фахівців у туристичній

галузі. Ця технологія є одним із засобів формування професійно-комунікативних умінь в умовах штучно створеного середовища. Це дозволяє студентам легше і швидше адаптуватися в реальних умовах після закінчення навчання при влаштуванні на роботу за фахом.

Основними завданнями технологічної (виробничої) практики є:

- ознайомитись із загальною характеристикою підприємства – базою проведення практики;
- визначити тип туристичного підприємства, його юридичний статус;
- ознайомитись з туристичною документацією, партнерськими угодами та іншими правовими документами, які регламентують діяльність підприємства в туризмі;
- знати розподіл функцій та функціональні обов'язки персоналу;
- проаналізувати організаційні засади діяльності підприємства;
- визначити ринковий сегмент, в якому працює туристична фірма;
- проаналізувати туристичний продукт підприємства, основні напрямки діяльності підприємства;
- навчитися кваліфікованому обслуговуванню клієнтів на туристичному підприємстві.

За результатами технологічної (виробничої) практики студенти повинні

знати:

- законодавчі та інструктивні документи в сфері туризму;
- організаційну структуру туристичного підприємства;
- сучасні форми та методи організації туристичної діяльності;
- взаємовідносини туристичного підприємства з постачальниками та споживачами туристичних послуг;
- зміст професійної діяльності фахівців з туризму;
- специфіку надання окремих туристичних послуг;
- специфіку організації різних видів подорожей.

Проходження практики – це самостійна робота студентів безпосередньо на робочих місцях, виконання конкретних службових обов'язків. Набуваючи

практичних навичок на робочих місцях, студенти здійснюють функції, характерні для туристичного обслуговування. Крім цього, вони повинні вивчати загальний порядок роботи підприємства (організації, підрозділу).

За результатами практики студенти повинні *вміти*:

- організувати роботу по збору і систематизації матеріалів про функціонування туристичного підприємства і його підрозділів;
- здійснювати туристичне обслуговування з урахуванням галузевих стандартів;
- працювати з прайс-листами, каталогами партнерів;
- надавати консультації щодо країни подорожі;
- оформлювати пакет документів для туристів;
- здійснювати консультації щодо візової, страхової підтримки;
- приймати участь у створенні турпродукту;
- використовувати рекламні заходи для просування турпродукту;
- підбирати, аналізувати, систематизувати нормативно-правові, інформаційні, звітні та статистичні матеріали;
- аналізувати ефективність надання певних туристичних послуг та вносити пропозиції щодо покращення туристичного обслуговування.

Студенти під час проходження технологічної (виробничої) практики повинні навчитися самостійно вирішувати типові задачі, які притаманні видам діяльності, відповідно до посад, на яких може працювати випускник вищого навчального закладу, самостійно навчитися здійснювати пошук потрібної інформації про стан роботи підприємства на ринку товарів та послуг, аналізувати її, виявляти основні фактори, що обумовлюють фактичний стан діяльності підприємства, розкривати основні тенденції його розвитку, пояснювати їх, пропонувати науково обґрунтовані висновки та пропозиції щодо підвищення ефективності діяльності.

Організація практичної підготовки регламентується:

- Положенням про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України, затвердженим Наказом Міністерства освіти України № 93 від 08.04.1993 р.;

- Положенням про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах № 161 від 02.06.1993 р.;

- Положенням про проведення практики студентів Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна №0202-1/145а від 04.04.2018 р.;

- Програмою практики для студентів спеціальності «Туризм», затвердженою на засіданні кафедри туристичного бізнесу та країнознавства Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

2. ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Технологічна (виробнича) практика покликана сформувати у студента певні професійні практичні знання, вміння та навички, необхідні для плідної роботи у сфері туристичного обслуговування та закріпити на практиці теоретичні знання з курсів професійної підготовки. Одним із головних етапів у технологічній (виробничій) практиці є ознайомлення студентів з функціональними обов'язками службових осіб з профілю професійної діяльності, їх функціями, правами та обов'язками у відповідних підприємствах туристичної індустрії: здобуття професійних навичок на посадах, відповідно до фахового спрямування та освітньо-кваліфікаційного рівня, технології виконання основних організаційно-технологічних процесів, які здійснюються на підприємстві певного типу та організаційно-правової форми господарювання.

Студенти денної форми навчання проходять технологічну (виробничу) практику на туристичних підприємствах м. Харкова або за місцем проживання в інших регіонах України. Під час проходження імітаційної практики *студенти*

заочної форми навчання отримують підприємства для аналізу, що визначаються керівником з Додатку А. Студенти денної та заочної форми перед початком практики отримують індивідуальне навчально-дослідне завдання, що має наступну структуру:

1. Організаційно-управлінська структура туристичного підприємства

1.1. Загальна характеристика туристичного підприємства: назва, місце розташування фірми; рік створення; форма власності, умови ліцензування.

1.2. Організаційна структура управління, штатний розклад, посадові інструкції.

2. Основні напрямки діяльності туристичного підприємства

2.1. Форми організації поїздок: індивідуальний і груповий туризм; види туризму (внутрішній, міжнародний, іноземний); типи туризму (по цілям) та географія подорожей (країни, міста).

2.2. Характеристика основних туристичних продуктів підприємства, додаткових послуг (візова підтримка, продаж авіаквитків та інше).

3. Основні технологічні процеси

3.1. Процес виробництва туристичних послуг. Технологія створення турів, що використовується на аналізованому туристичному підприємстві. Особливості створення програм перебування для різних категорій споживачів у відповідності до контингенту, мети подорожі, виду ринку. Приклади декількох турів підприємства, що створені з урахуванням відмінних факторів.

3.2. Основний технологічний процес реалізації туристичних послуг. Елементи комплексу маркетингових комунікацій, які використовує туристичне підприємство (реклама, PR, особистий продаж та стимулювання збуту).

3.3. Основний технологічний процес споживання туристичних послуг. Процес обслуговування клієнтів, види інформаційних технологій та технології післяпродажного обслуговування, які використовує фірма.

3.4. Обслуговуючий технологічний процес туристичної діяльності. Перелік основних туроператорів та турагентів, з якими співпрацює підприємство, види їх договірних відносин. Договірні відносини підприємства з

постачальниками послуг (перевізниками, готельними та ресторанними закладами), страховими компаніями.

№ з/п	Етапи роботи	Кількість робочих днів
1.	Організаційно-управлінська структура туристичного підприємства	6
1.1.	Загальна характеристика туристичного підприємства	3
1.2.	Організаційна структура управління, штатний розклад, посадові інструкції	3
2.	Основні напрямки діяльності туристичного підприємства	6
2.1.	Вивчення процесів організації туристичних подорожей фірмою	3
2.2.	Характеристика основних туристичних продуктів підприємства, додаткових послуг	3
3.	Основні технологічні процеси	6
3.1.	Технологія створення турів, що використовується на аналізованому туристичному підприємстві	2
3.2.	Основний технологічний процес реалізації туристичних послуг	2
3.3.	Основний технологічний процес споживання туристичних послуг	1
3.4.	Обслуговуючий технологічний процес туристичної діяльності	1
4.	Оформлення звіту	2
	Всього	20

Оформлення на практику і знайомство з підприємством.

Інструктаж з техніки безпеки

Перед початком практики студент знайомиться з керівником практики від підприємства, правилами внутрішнього розпорядку і своїм графіком виходу на роботу. Проходить інструктаж з протипожежної безпеки і техніки безпеки. На період проходження практики студентом, відділ кадрів підприємства створює Наказ, в якому закріплюється керівник від бази практики.

Організація роботи туристичного підприємства

У туристичних підприємствах необхідно проаналізувати:

а) ступінь виконання плану та динаміку обсягу реалізації туристичних та туристично-екскурсійних послуг у натуральних (осіб, туро-дні) і вартісних показниках (у фактичних і порівняльних цінах);

б) структуру наданих послуг в динаміці з точки зору:

- контингенту туристів (групові, індивідуальні, сімейні);
- внутрішній туризм, іноземний, зарубіжний (в т.ч. за країнами прибуття);
- місця розміщення туристів (стаціонарна власна мережа, сезонна мережа, залучена мережа);

в) структуру туристичного продукту в динаміці за окремими сегментами ринку;

г) зміну обсягу наданих послуг по місяцях року, визначити сезонні коливання в реалізованому попиті на послуги підприємства впродовж року (сезонна хвиля).

У процесі аналізу показників з праці необхідно:

- дослідити кількісний і якісний склад працівників підприємства в цілому і по окремих підрозділах у динаміці;

- дати оцінку ефективності використання робочого часу робітників і визначити основні причини, що обумовлюють її певний рівень;

- дослідити форми і системи оплати праці, що застосовуються на підприємстві щодо окремих категорій працівників, тарифну сітку з системою посадових окладів і тарифних ставок;

- визначити динаміку обсягу фонду оплати праці в цілому і його окремих складових частин (фонд основної, додаткової заробітної плати, інші заохочувальні виплати);

- виявити причини зміни в динаміці середньої заробітної плати на одного працівника;

- вивчити систему преміювання, діючу на підприємстві, або розподілу приробітку по підрозділах, бригадах, окремих працівниках;

- визначити вплив на продуктивність праці основних факторів (обсяг діяльності, чисельність робітників, рівень їх кваліфікації, рівень механізації тощо);

- зробити висновки щодо відповідності чисельності та структури кадрового складу працівників підприємства до обсягу та асортименту реалізованих послуг.

Основні технологічні процеси на підприємстві

Студент повинен вивчити процес організації туристичних подорожей фірмою, для цього необхідно:

- охарактеризувати програми перебування туристів та вивчити особливості обслуговування різних категорій та типів клієнтів: іноземних туристів, що подорожують по Україні вітчизняних туристів, що подорожують за межі України, та вітчизняних туристів, що подорожують по Україні;

- ознайомитися з особливостями обслуговування дитячих груп, забезпечення сімейного відпочинку, збірних груп, поїздок зі спортивно-оздоровчою метою, на лікування, екскурсійно-пізнавальною та рекреаційною метою та ін.;

- ознайомитися з особливостями створення програм перебування для різних категорій споживачів у відповідності до контингенту, мети подорожі, виду ринку (міжнародного: закордонного та іноземного; внутрішнього туризму) та інших факторів;

- визначити етапи проектування маршрутів і турів; створення туристичного продукту підприємства (фірми) та процесів обслуговування на кожному з них;

- проаналізувати ділові контакти із закордонними та вітчизняними, виробниками туристичних послуг, дати характеристику довірливих відносин з партнерами по організації туристичних подорожей;

- дати пропозиції щодо поліпшення туристичного продукту, розширення географії маршрутів та турів фірмою, удосконаленні технології та організації турів.

З метою визначення та дослідження процесів, що забезпечують ефективну діяльність туристичного підприємства студенту необхідно:

- визначити інформаційно-довідкове забезпечення створення туристичного продукту;
- комп'ютерне забезпечення прикладними програмами для створення, просування на ринку та реалізації туристичного продукту підприємства (фірми). Дати рекомендації щодо впровадження нових інформаційних технологій в роботі туристичного підприємства (фірми);
- проаналізувати діяльність підприємства щодо залучення туристів та роботи фірми по пошуку клієнтури і створення банку даних.

З метою оволодіння практичних навичок технології організації туристичних подорожей студент повинен:

- вивчити процеси резервування та бронювання; безпосередньо саму організацію туристичного обслуговування; контроль за дотриманням умов подорожі; умови розрахунків за туристичне обслуговування між клієнтами та турфірмою, між турфірмою та виробниками туристичних послуг;
- навести приклади документального оформлення обліку та контролю туристичного обслуговування;
- вивчити роботу туристичного підприємства по наданню основних, додаткових та спеціалізованих туристичних послуг;
- вивчити роботу туристичного підприємства по наданню транспортних послуг туристам: охарактеризувати види транспорту, що використовуються для організації туристичного обслуговування, умови перевезення, залізничним, авіа-, авто- та морським (річковим) транспортом;
- вивчити роботу туристичного підприємства (фірми) по наданню паспортно-візових послуг: робота з державними та консульськими установами по наданню паспортних послуг; робота з посольствами іноземних держав по акредитації та оформленню в'їзних віз; правила реєстрації документів іноземних громадян, що тимчасово перебувають в Україні;

- вивчити організацію страхування туристів туристичним підприємством (фірмою) та страхування транспортних засобів;
- дослідити та охарактеризувати роботу туристичної фірми по забезпеченню безпеки туристичних подорожей;
- вивчити організацію роботи по документальному оформленню груп та індивідуальних туристів на виїзд за кордон та подорожей по Україні;
- вивчити вимоги до складання фінансово-організаційного звіту про здійснення туристичної подорожі;
- навести приклади документального оформлення групових та індивідуальних поїздок;
- дати рекомендації (пропозиції) щодо вдосконалення технології організації та обслуговування туристів, документального оформлення процесів обслуговування туристів;
- охарактеризувати систему маркетингу підприємства. Описати функціональні обов'язки співробітників служби маркетингу, представити схему організаційної структури служби маркетингу. В разі відсутності функціональної служби визначити на кого покладені обов'язки щодо маркетингової діяльності та зміст цих обов'язків.

Залежно від отриманих теоретичних знань, наукових інтересів та особистих побажань студент повинен розробити конкретні та обґрунтовані пропозиції щодо удосконалення окремого напрямку (напрямів) роботи підприємства або впровадження певного нововведення (інновації). Розробка пропозицій повинна ґрунтуватися на виявлених недоліках організації роботи підприємства, наявних резервах її удосконалення, вивченні вітчизняного та закордонного досвіду кращих підприємств аналогічного та споріднених профілів діяльності.

Пропозиції можуть бути спрямовані як на удосконалення існуючих функціональних напрямів діяльності підприємства (планово-економічна, управління персоналом, маркетингова-комерційна, фінансово-облікова, оперативна та організаційно-технологічна діяльність тощо), так і передбачати

принципові нововведення (впровадження нових продуктів, диверсифікація, переспеціалізація діяльності, здійснення реального чи фінансового інвестування, вихід на зовнішні ринки і подібне).

3. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАКТИКИ

Загальну організацію практики здійснює керівник практики, призначений завідувачем випускаючої кафедри. Перед початком практики студентам надаються Програма практики та індивідуальне завдання, пояснюється порядок проходження практики і вимоги до складання звітної документації, обов'язково проводиться інструктаж з техніки безпеки. Після закінчення практики студенти складають звіт в порядку, встановленому Програмою практики.

Керівник практики від кафедри туристичного бізнесу та країнознавства:

- розробляє та погоджує із завідувачем кафедри тематику індивідуальних завдань на практику;
- до початку практики проводить зі студентами, яких направлено на практику, інструктажі з охорони праці, оформлює відповідні документи;
- узгоджує із керівником практики від бази практики індивідуальні завдання на практику з урахуванням особливостей місця практики;
- видає студентам індивідуальні завдання на практику у строк, установлений Положенням про проведення практики студентів Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна;
- засвідчує відповідність баз практик критеріям її проведення (шляхом оформлення Протоколу);
- спільно з керівником практики від факультету розробляє проекти наказів про практику;
- бере участь у розподілі студентів за місцями практики;
- стежить за своєчасним прибуттям студентів до місць практики;

- здійснює контроль за виконанням програми практики та термінами її проведення;

- надає методичну допомогу студентам під час виконання студентами індивідуальних завдань і збирання матеріалів;

- проводить обов'язкові консультації щодо обробки та використання зібраного матеріалу для звіту про практику;

- інформує студентів про порядок подання звітів про практику;

- приймає захист звітів студентів про практику у складі комісії, на підставі чого оцінює результати практики студентів;

- здає звіти студентів про практику на кафедру.

Студенти при проходженні практики зобов'язані:

- до початку практики пройти інструктаж з охорони праці;

- до початку практики одержати від керівника практики від кафедри (групового керівника) направлення, методичні матеріали (методичні вказівки, програму, щоденник, індивідуальне завдання тощо) та консультації щодо оформлення всіх необхідних документів;

- своєчасно прибути на базу практики;

- у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені робочою програмою практики та вказівками її керівників;

- дотримуватися правил охорони праці, техніки безпеки, безпеки життєдіяльності, виробничої санітарії та внутрішнього розпорядку бази практики;

- нести відповідальність за виконану роботу;

- своєчасно виконати програму практики та подати звіт у повному обсязі керівнику практики від кафедри (груповому керівнику практики).

4. ОФОРМЛЕННЯ ТА НАДАННЯ ЗВІТНОСТІ ПРО ПРОХОДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ (ВИРОБНИЧОЇ) ПРАКТИКИ

По завершенні технологічної (виробничої) практики студенти денної форми навчання подають керівнику:

- характеристику на студента з місця проходження практики з загальною його оцінкою (за п'ятибальною шкалою). В характеристиці зазначається коло виконуваних робіт, дається характеристика ставлення студента до виконання обов'язків, зазначається здатність до самостійної роботи. Характеристика підписується керівником підприємства, на якому студент проходив технологічну (виробничу) практику та завіряється печаткою підприємства;
- щоденник практики, підписаний керівником практики від підприємства та завірений на підприємстві печаткою;
- звіт.

Студенти заочної форми навчання по закінченню практики надають керівнику звіт.

Після закінчення практики студенти звітують про виконання програми та індивідуального завдання. Метою складання звіту є визначення ступеня повноти вивчення об'єкту практики і виконання студентом Програми практики. Звіт повинен показати вміння студента аналізувати роботу конкретної організації. Звіт має містити відомості про виконання студентом усіх розділів Програми практики та індивідуального завдання.

Звіт про проходження практики повинен складатися з:

1. Титульної сторінки (додаток Б)
2. Змісту
3. Вступу
4. Основної частини
5. Висновків
6. Додатків (якщо є)

7. Презентації

У вступі студент повинен сформулювати основну мету, завдання практики, а також коротко описати діяльність підприємства.

В основній частині розкривається зміст практики відповідно до Програми практики.

У висновках формулюється практичне значення та основні висновки про діяльність туристичного підприємства, яке розглядалось під час практики.

Додатками до звіту можуть бути копії документів, значні за обсягом таблиці, схеми тощо.

Типова / рекомендована структура звіту надана у додатку В.

Звіт повинен бути виконаний *українською мовою*.

Текст звіту набирається на комп'ютері через 1,5 інтервали на стандартних аркушах формату А4 (210*297 мм). Поля: з лівого боку – 30 мм, з правого – 15 мм, зверху – 20 мм, знизу – 20 мм. Абзацний відступ повинен бути у всьому тексті однаковий – 1,0 см. Шрифт – Times New Roman, розмір – 14 пт, вирівнювання – по ширині.

Таблиці розміщуються в тексті роботи одразу після абзацу, який містить перше посилання на цю таблицю (за винятком великих за обсягом таблиць, які необхідно винести у додатки). Слово «Таблиця» з вказівкою її порядкового номера друкується із вирівнюванням по правому краю, а її назва – на наступному рядку із вирівнюванням по центру.

Схеми, рисунки і діаграми розміщуються в тексті роботи одразу після абзацу, що містить перше посилання на цю схему (рисунок). Нумерація рисунків – наскрізна із використанням арабських цифр. Назва рисунку друкується безпосередньо під ним.

Текст друкується на одній стороні аркушу. Сторінки роботи повинні бути пронумеровані (у правому верхньому кутку аркуша), нумерація наскрізна, починаючи з першої сторінки (на першій сторінці номер не ставиться). Аркуші роботи повинні бути зшиті.

Загальний обсяг звіту – 25-30 сторінок.

Презентація повинна бути виконана у редакторі Microsoft Power Point і має наочно та вичерпно описувати діяльність туристичного підприємства, та відображати результати виконання індивідуального завдання. Презентація має допомагати студенту під час захисту звіту, доповнюючи й уточнюючи надані дані. Обсяг презентації – 10-15 слайдів.

5. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ (ВИРОБНИЧОЇ) ПРАКТИКИ

Після завершення практики студенти звітують про виконання Програми та індивідуального завдання. Форма звітності студента за практику – це подання звіту, підписаного й оціненого керівником бази практики в друкованому вигляді. *Звітування студентів заочної форми* навчання проводиться у закладі вищої освіти згідно розкладу. *Звітування студентів денної форми* навчання приймається на початку осіннього семестру після проходження практики студентами влітку. У разі відповідності звіту вимогам Програми практики, студент допускається до захисту звіту. Якщо звіт виконано не в повному обсязі, матеріали повертаються студенту на доопрацювання.

Звіт разом з іншими документами (щоденник практики, характеристика та ін.), подається на рецензування керівнику практики від кафедри. Після доопрацювання та остаточного погодження з керівником звіт у друкованому вигляді подається на захист. Звіт захищається студентом у комісії, що призначається завідувачем кафедри.

У разі ненадання звіту чи невиконання індивідуального завдання, або одержання незадовільної оцінки за результатами захисту практики, студент має право на повторний захист. Остаточні підсумки практики підводяться на підсумковій звітній конференції студентів. Оцінка за практику вноситься в заліково-екзаменаційну відомість і в залікову книжку студента. Підсумки практики обговорюються на засіданні кафедри.

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ (ВИРОБНИЧОЇ) ПРАКТИКИ

Результати технологічної (виробничої) практики оцінюються на:

- 100-90 балів, якщо студент постійно працював на робочому місці і виконав всі завдання практики, наявна позитивна характеристика керівництва туристичної фірми щодо його роботи, студент вільно володіє матеріалом і відповідає на всі запитання під час захисту результатів практики;
- 70-89 балів, якщо студент постійно працював на робочому місці під час практики, виконав завдання, але робота студента оцінена керівництвом туристичної фірми як недостатньо професійна за позитивної характеристики в цілому, студент володіє матеріалом і відповідає на більшість запитань під час захисту результатів практики;
- 50-69 балів, якщо студент працював на підприємстві, але до нього були претензії з боку керівництва туристичної фірми щодо сумлінності або вчасності виконання доручень, студент орієнтується в матеріалі і відповідає на запитання під час захисту результатів практики;
- 0-49 балів – практика вважається не зарахованою, якщо студент фактично не працював на підприємстві без поважних на це причин, не виконав завдання керівника практики та керівника від туристичного підприємства, характеристика його роботи під час практики за підписом керівника туристичного підприємства відсутня або негативна, студент слабо або зовсім не орієнтується в матеріалі і не відповідає на запитання під час захисту результатів практики.

Критерії та бали оцінювання звіту з технологічної (виробничої) практики

Критерій оцінювання	Кількість балів	
	Для денної форми навчання	Для заочної форми навчання
Характеристика (оцінка) з бази практики	5	-
Своєчасність здачі звіту на кафедру	5	10
Повнота аналізу і наукова обґрунтованість основного матеріалу звіту та висновків	50	50
Відповідність звіту вимогам щодо оформлення і структури	10	10
Логічність і структурованість доповіді	10	10
Зміст і оформлення слайдів	10	10
Відповіді на запитання комісії	10	10
Разом	100	100

Остаточне оцінювання результатів технологічної (виробничої) практики проводиться за шкалою, яка наведена нижче.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70 – 89	добре	
50 – 69	задовільно	
1 – 49	незадовільно	не зараховано

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Боголюбов В. С. Экономика туризма. / В. С. Боголюбов, В. П. Орловская – М.: Академия, 2005. – 192 с.
2. Бородин В. В. Экономика туризма : учеб. пособие / В. В. Бородин. – М.: ФОРУМ, 2011. – 240 с.
3. Ваш гід в законодавстві України / Законодавство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kodeksy.com.ua/index.htm>
4. ДСТУ Документація, звіти у сфері науки і техніки. – [Введ. в дію 15.03.1995]. – К.: Держстандарт України, 1995. – 87 с.
5. ДСТУ 4527:2006. Національний стандарт України. Послуги туристичні. Засоби розміщення. Терміни та визначення. – [Введ. в дію 18.08.2006]. – Київ, Держспоживстандарт України, 2006. – 92 с.
6. ДСТУ 4268:2003. Національний стандарт України. Послуги туристичні. Засоби розміщення. Загальні вимоги. – [Введ. в дію 03.09.2003]. Київ, Держспоживстандарт України, 2003. – 56 с.
7. Ильина Е.Н. Туроперейтинг: организация деятельности: учебник. –. 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Финансы и статистика, 2008. –. 240 с.
8. Кифяк В. Ф. Організація туристичної діяльності в Україні. / В. Ф. Кифяк. – Чернівці: Книги-XXI, 2003. – 300 с.
9. Мальська М., Бордун О. Планування діяльності туристичних підприємств : навч. посіб. – К.: Знання, 2005. – 241 с.
10. Мальська М.П., Худо В.В. Туристичний бізнес: теорія та практика. Підручник, 2-ге вид. перероб. та доп. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 368 с.
11. Мохова Ю. А., Мохов Г. А. Турфирма : с чего начать, как преуспеть / Ю. А. Мохова, Г. А. Мохов. – СПб. : Питер, 2010. – 240 с.
12. Правила обов'язкової сертифікації послуг з тимчасового розміщення (проживання) із змінами і доповненнями, внесеними наказом Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 3 вересня 2007 року N 207 – [Електронний ресурс] – Режим доступу:

<http://lawua.info/bdata2/ukr2303/index.htm> та [vi-
leghas.ua/content/view/3878/36/lang.ukrainian/](http://leghas.ua/content/view/3878/36/lang.ukrainian/).

13. Про захист прав споживачів Закон України від 12.05.1994 // www.rada.gov.ua/zakon
14. Про Концептуальні засади організації екскурсійної діяльності в Україні: Наказ Держкомітету молодіжної політики, спорту і туризму в Україні №30 від 15.01.02.
15. Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України від 2 березня 2015 р. // Офіційний вісник України. – 2015. – № 25. – Ст. 722.
16. Сенин В. В. Организация международного туризма. / В. В. Сенин. – М.: Финансы и статистика, 2004. – 400 с.
17. Сокол Т. Г. Организация туристической деятельности: Підручник / За заг. ред.. В.Ф. Орлова. – К.: Грамота, 2006. – 266 с.
18. Туристичні послуги в Україні : зб. нормативних актів. – К. : Хрінком Інтер, 2008. – 320 с.
19. Ушаков Д. С. Прикладной туруперейтинг: учебн. пособие. / Д. С. Ушаков. – М.: ИКЦ «МарТ», 2004 г. – 416 с.

**Перелік підприємств для проведення імітаційної практики
для студентів заочної форми**

1. Туристична фірма «COLOR TRAVEL»
2. Приватне підприємство «ТЕЛЕКОМ-ТУР»
3. Туристичне агентство «Естет-Тур»
4. ТОВ «ТУРИСТИЧНА КОМПАНІЯ «ІНТУРИСТ-ХАРКІВ»
5. ТОВ «CORAL TRAVEL»
6. Компанія TEZ TOUR
7. ТОВ «МУЗЕНИДИС ТРЕВЕЛ»
8. Туристичне агентство «Море туров»
9. Туристичне агентство «Рів'єра»
10. ТОВ «Диканька-зелентур»
11. Туристична компанія «S-тревел»
12. ТОВ «Астравел»
13. Харківська філія ТОВ «САФАРІ ТУР СЕРВІС»
14. Туристична компанія «Поехали с нами»
15. ТОВ «Клас-Тур»
16. Приватне підприємство «Султан тур»
17. Туристичне агентство «Голден тревел»
18. Туристична компанія «Monte Travel»
19. Туристичне агентство «Любой каприз»
20. Туристичне агентство «Mango Tour»
21. Туристичне агентство «Пінгвін»
22. Туристичне агентство «Царский отдых»
23. Туристичне агентство «Смайл тур»
24. Туристичне агентство «Top Travel»
25. Туристичне агентство «Мандри»

Зразок оформлення титульного аркушу Звіту

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
Кафедра туристичного бізнесу та країнознавства

ЗВІТ ІЗ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ (ВИРОБНИЧОЇ) ПРАКТИКИ

Виконав:

студент 3-го курсу

група УТ-3_

підпис

ПІБ

Керівник практики:

підпис

ПІБ

\

Харків – 20__

Рекомендована структура звіту з практики

ЗМІСТ

ВСТУП (мета, завдання практики)

1. ОРГАНІЗАЦІЙНО-УПРАВЛІНСЬКА СТРУКТУРА ТУРИСТИЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Загальна характеристика підприємства

1.2. Організаційна структура управління, штатний розклад, посадові інструкції

2. ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ДІЯЛЬНОСТІ ТУРИСТИЧНОЇ ФІРМИ

2.1. Форми організації поїздок

2.2. Характеристика основних туристичних продуктів підприємства та додаткових послуг

3. ОСНОВНІ ТЕХНОЛОГІЧНІ ПРОЦЕСИ НА ТУРИСТИЧНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

3.1. Процеси виробництва туристичних послуг

3.2. Основний технологічний процес реалізації туристичних послуг

3.3. Основний технологічний процес споживання туристичних послуг

3.4. Обслуговуючий технологічний процес туристичної діяльності

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ